

Asia: VÄYLÄ/1206/Vv-04.00/2026

Lausuntopyyntö Väyläviraston ohjelmakokonaisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Toteuttaako ohjelmakokonaisuus mielestänne parhaalla mahdollisella tavalla Liikenne 12 - suunnitelmassa sille asetettuja tavoitteita ja linjauksia?

Valtakunnalliselle liikennejärjestelmälle on Liikenne 12 -suunnitelmassa asetettu kolme keskenään priorisoitua tavoitetta: 1) toimivuus, 2) turvallisuus ja 3) kestävyys. Tavoitteita yhdistäviksi näkökulmiksi on määritetty tehokkuus, saavutettavuus ja resilienssi. Toimivuutta koskeviin strategisiin tavoitteisiin on asetettu myös toimivat ja nopeat tietoliikenneyhteydet koko maassa. Ohjelmakokonaisuus on rakentunut kolmen priorisoidun tavoitteen perustalle. Lisäksi tehokkuus, saavutettavuus ja resilienssi ovat mukana ohjelmakokonaisuudessa tavoitetasolla. Väyläsuunnittelun, perusväylänpidon ja investointien perusteluissa jää saavutettavuus lentoliikenneyhteyksiin erityisen vähälle huomiolle. Tässä tulisi koordinoita tavoitteita ja suunnittelua erityisesti lentoliikennepaikkojen (Finavia) kehittämisestä vastaavien tahojen kanssa.

2. Perusväylänpidon suunnitelma: onko perusväylänpitoon osoitettu rahoitus kohdennettu perustellusti ja vaikutukset kuvattu ymmärrettävästi?

Rahoituksen kohdentaminen ja hankkeet on esitetty perustellusti ja vaikutuslaskelmat ovat monipuolisia. Perusväylänpidossa tulisi kuitenkin huomioida tarkemmin alemman asteisen tieverkon suhteellisesti suuri merkitys puhtaan siirtymän investointien vaatimille raaka-ainekuljetuksille sekä huoltoväylille (mm. tuulivoima, bioenergian tuotannon raaka-aineet ja puutavaratuotannon tarpeet). Sekä perusväylänpidossa että investointien suunnitelmavalmiudessa tulee huomioida se, että tulevaisuuden talouskasvu syntyy maaseutukunnissa ja Pohjois- sekä Itä-Suomen raaka-ainepainotteisilla alueilla.

3. Suunnitteluohjelma: mitä suunnittelukohteita tulisi edistää lähivuosina? Mitä perusteluja näiden edistämiseksi on?

Elinkeinopoliittisesti tärkeät kohteet, tavarankuljetusten solmupisteet sekä teollisuuden arvoketjun edellyttämät yhteydet tulisi priorisoida. Näillä toimenpiteillä parannetaan elinkeinoelämän kuljetusten toimivuutta, alennetaan kuljetuskustannuksia, varmistetaan teollisuuden sekä alkutuotannon toimintaedellytyksiä. Suunnittelukohteiden kriteeristöissä ovat mm. liikennemäärät, matka-aika ja turvallisuus. Sekä suunnittelun että investointikohteiden kriteereissä tulisi ottaa huomioon myös tonnistomäärät. Tämä tukee elinkeinoelämän arvoketjun (mm. alihankintaketjut)

tarvitsemia yhteyksiä. Esimerkkinä toimii kantatie 88 Raahe-Pulkkila, joka on kriittinen alueellamme toimivalle metalliteollisuudelle. Kuitenkaan kyseiselle yhteysvälille ei ole osoitettu suunnitelmavalmiutta tai perusväylänpidon kohteita.

4. Investointiohjelma: miten muuttaisitte ohjelmaa seuraavan päivityksen yhteydessä sille määritetyn talouskehityksen puitteissa? Millaisia positiivisia vaikutuksia muutoksella saavutettaisiin?

Suurimmassa kymmenessä kunnassa (kaupungissa) puhtaan siirtymän investoinneiksi ennakoidaan noin 1,7 miljardia kun muissa kunnissa se on 14,8 miljardia. Maaseutu ja pienemmät kunnat ovat energia- ja raaka-ainesiirtymässä keskeisessä roolissa kun maassamme tavoitellaan joustavaa, tasaista ja hajautettua tuotantoa, joka kestää paremmin kriisejä. Ohjelmakokonaisuudessa tulisi löytää kytkentä näihin toimintaympäristömuutoksiin.

5. Ohjelmakokonaisuus: miten koette sen, että Väyläviraston ohjelmat esitetään nyt yhtenä kokonaisuutena?

Esitystapa tuottaa mahdollisuuden saada tiivis ja koottu näkemys Väyläviraston ohjelmista.

6. Miten muuten haluatte kommentoida ohjelmakokonaisuutta?

Pohjoisen Suomen ohjelmassa todetaan, että vähäliikenteisellä maantieverkolla on suuri merkitys biotalouden, huoltovarmuuden ja arjen liikkumiselle, mikä on tärkeä huomioida kansallisessa saavutettavuuden painopisteiden valinnassa. Pohjois-Suomi on harvaan asuttu ja välimatkat pitkät. Eurooppalaisessa ja kansallisessa saavutettavuuden kehittämisessä painopiste pitää kohdistaa TEN-T-ydinverkon ja TEN-T-kattavan verkon kehittämiseen. Pohjoisen Suomen ohjelmassa painotetaan sitä, että valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tulee tukea elinkeinoelämän tarpeita ja teollisuuspolitiikan tavoitteita. On tärkeää, että Väyläviraston ohjelmakokonaisuus on synkronoitu näihin Pohjois-Suomen kehittämistavoitteisiin.

livari Pekka
Siikalatvan kunta